

Διαχείριση Σχολικής Τάξης. Παράγοντες στο σχολικό περιβάλλον.

Κυρατσώ Τσιόπα
Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου ΠΕ60
ΠΕΚΕΣ Θεσσαλίας
Καρδίτσα, Λάρισα, Βελεστίνο

Διαχείριση Τάξης

Η διαχείριση της σχολικής τάξης, δεν περιορίζεται στη χρήση πειθαρχικών πρακτικών, αλλά περιλαμβάνει όλες εκείνες τις δράσεις με τις οποίες ο εκπαιδευτικός δημιουργεί ένα **υποστηρικτικό περιβάλλον μάθησης** για όλους τους μαθητές του.

Weinstein et. al. (2003) . Culturally responsive classroom management: Awareness into Action". Theory into Practice, 42 (4).

Η διαχείριση της τάξης

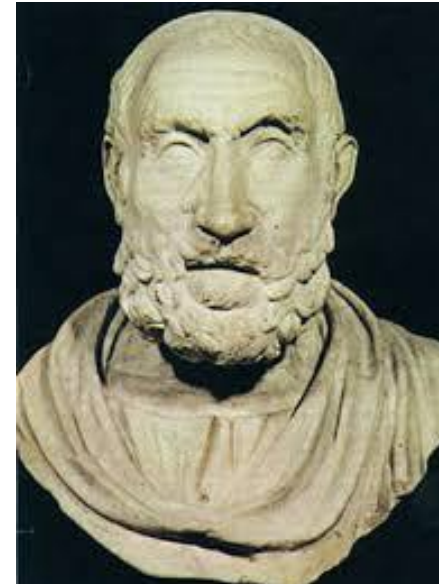
Αρχικές παραδοχές

- Η σχέση εκπαιδευτικού – μαθητή πρέπει να αναπτύσσεται σε μια χωρίς προβλήματα περιοχή, στη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας. Άρα η διαχείριση της τάξης είναι αναγκαία.
- Είναι ευθύνη του διδάσκοντος.
- Δεν υπάρχουν μαγικά κόλπα και μαγικές λύσεις. **Χρειάζεται χρόνος και μεθοδικότητα.**

Το πιο βασικό: Η ΠΡΟΛΗΨΗ

- « Ασφάλεια εστί το προνοεῖν και προλαμβάνειν. Το δε προνοεῖν και προλαμβάνειν, κρείττον εστί του θεραπεύειν.»

Ιπποκράτης

- Καταγράψτε

Έναν παράγοντα στο σχολικό περιβάλλον,
που σας έρχεται άμεσα στο μυαλό και
θεωρείτε ότι επηρεάζει τη συμπεριφορά των
μαθητών.

.....

.....

Διαχείριση της τάξης – Τα προαπαιτούμενα

1. Δημιουργία καλού **μαθησιακού κλίματος**
2. Γνώση των **ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών** των μαθητών
3. Οργάνωση του **μαθησιακού περιβάλλοντος**
4. Οργάνωση του **ημερήσιου προγράμματος δραστηριοτήτων , κανόνες και ρουτίνες**
5. Σχέσεις **σχολείου- οικογένειας**

Α. Δημιουργία καλού μαθησιακού κλίματος

Το μαθησιακό κλίμα περιλαμβάνει τις παρακάτω συνιστώσες:

1. την αλληλεπίδραση εκπαιδευτικού-παιδιού
2. την αλληλεπίδραση παιδιών μεταξύ τους

1. Σχέσεις εκπαιδευτικού-μαθητών

- Η ποιότητα της **σχέσης** μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή **επηρεάζουν την προσαρμογή** των μαθητών στο σχολείο, τη διαδικασία της μάθησης και **εμποδίζουν την ανάπτυξη προβλημάτων συμπεριφοράς** (Πούλου,2015).
- Δεδομένα έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί που είχαν υψηλή ποιότητα σχέσεων με τους μαθητές είχαν κατά μέσο όρο 31% λιγότερα προβλήματα πειθαρχίας.

2. Σχέσεις μεταξύ συμμαθητών

- **Οι συνομήλικοι** κατέχουν σημαντικό ρόλο στη ζωή των παιδιών. Οι ομάδες ομηλίκων αποτελούν **σημαντικά πεδία κοινωνικοποίησης του νηπίου**
- **Η αποδοχή** από ομηλίκους και **η σύναψη δεσμών** φιλίας αποτελούν **προστατευτικό παράγοντα** για την εμφάνιση αρνητικών συμπεριφορών στο παιδί προσχολικής ηλικίας.

Ο/η νηπιαγωγός είναι ένα σημαντικό πρόσωπο για τα παιδιά αυτής της ηλικίας και η σχέση τους μαζί της συμβάλει σημαντικά στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους .

- **Δημιουργεί μια προσωπική σχέση** με το κάθε παιδί η οποία εμπνέει ασφάλεια, εμπιστοσύνη και αποδοχή.
- **Λειτουργεί ως πρότυπο για τα παιδιά.** Τα επηρεάζει περισσότερο με τον τρόπο που λειτουργεί ο/η ίδιος/α παρά με αυτό που «διδάσκει».
- **Δημιουργεί ευκαιρίες αλληλεπίδρασης** μεταξύ των παιδιών.
- **Ενθαρρύνει τη δημιουργία προσωπικής σχέσης** με κάποιο παιδί με το οποίο μπορεί να έχει κοινά στοιχεία (π.χ. τόπος καταγωγής ή διαμονής).

Σχηματίζοντας ομάδες για παιχνίδια στις γωνιές & στην αυλή

Δραστηριότητα 1

- Ένα νηπιαγωγείο έχει 20 παιδιά. Από αυτά τα 5 είναι αλβανικής καταγωγής, τα 2 συριακής, 1 ινδικής και τα υπόλοιπα 12 είναι ελληνικής καταγωγής.
- **Αρκούν τα στοιχεία αυτά να σε οδηγήσουν στην οργάνωση του μαθησιακού περιβάλλοντος; Ποια άλλα στοιχεία χρειάζεται να λάβεις υπόψη σου;**

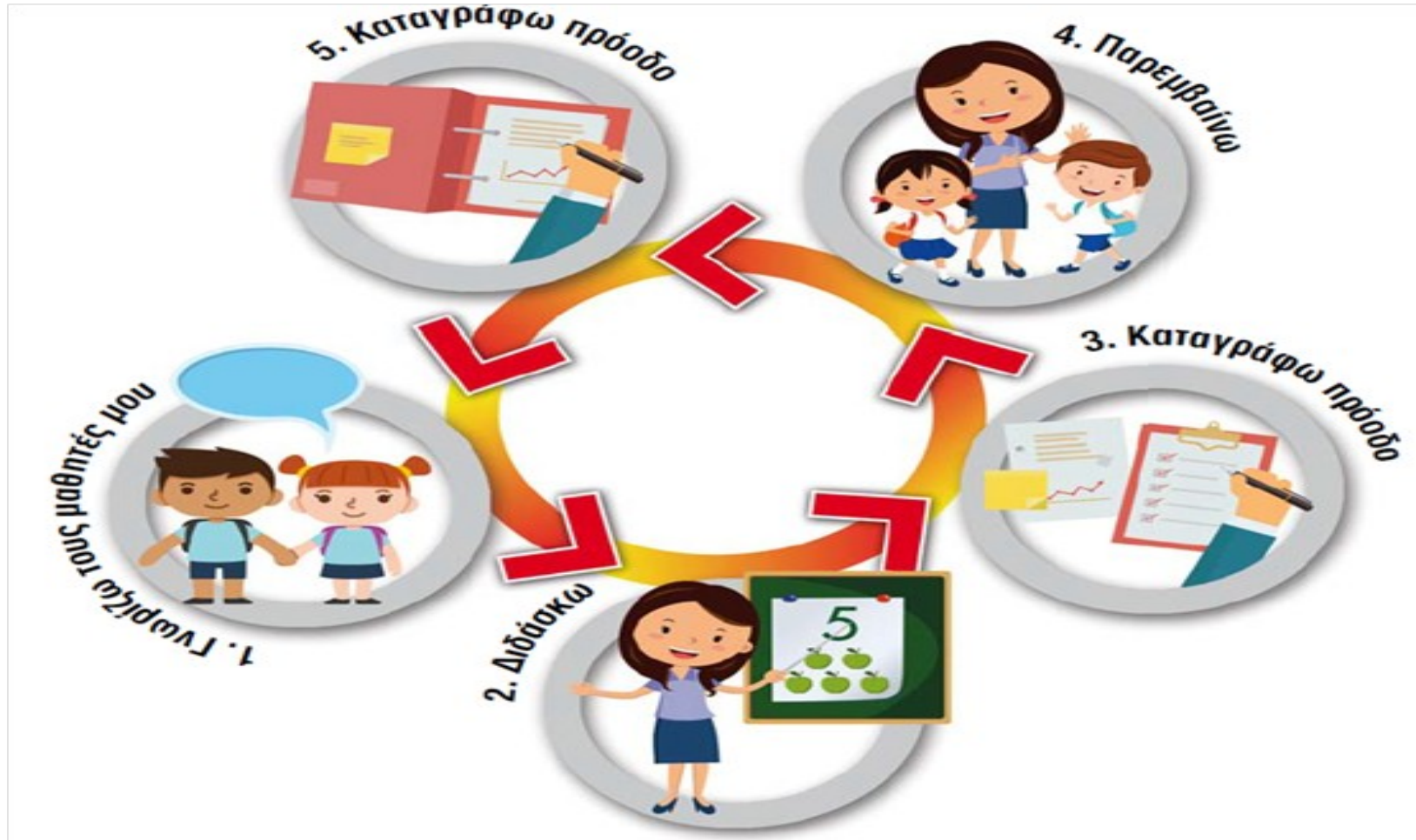
Β. Η Διαχείριση προϋποθέτει ΓΝΩΣΗ !

Γνωρίζουμε τους μαθητές μας

- τη **μαθησιακή τους ετοιμότητα** – γνώσεις, δεξιότητες
- το **μαθησιακό τους προφίλ**
- τα **ενδιαφέροντα τους**
- τα **αναπτυξιακά ορόσημα** της συγκεκριμένης ηλικίας
- ποικιλία **στρατηγικών προς αντιμετώπιση** των αναγκών των μαθητών
- την **κοινωνική – οικονομική-πολιτισμική** κατάσταση της οικογένειας του

Παιδαγωγικός τρόπος λειτουργίας της νηπιαγωγού

Γ. Οργάνωση του μαθησιακού περιβάλλοντος

Το μαθησιακό περιβάλλον αφορά την οργάνωση **του φυσικού χώρου** και της **κοινωνικής ζωής** της τάξης, καθώς **τις ευκαιρίες** που δίνονται από το σχολικό περιβάλλον για διαφορετικούς τρόπους εργασίας.

- Οργάνωση της τάξης σε σύνολο- ανά ζεύγη-εξατομικευμένα- ομαδοσυνεργατική
- Να μπορούν τα παιδιά να εργαστούν με το **δικό τους ρυθμό**
- Να υπάρχουν **εναλλακτικές προτάσεις** για τα παιδιά που ολοκληρώνουν γρήγορα μια δραστηριότητα κ.ά.
- Αξιοποίηση **ιδιαιτέρων προτιμήσεων των παιδιών** στη βελτίωση και τον εμπλουτισμό του εσωτερικού χώρου της αίθουσας

1. Ο Εσωτερικός Χώρος

Σε σχέση με την οργάνωση των γωνιών της τάξης

Φροντίζουμε να υπάρχει :

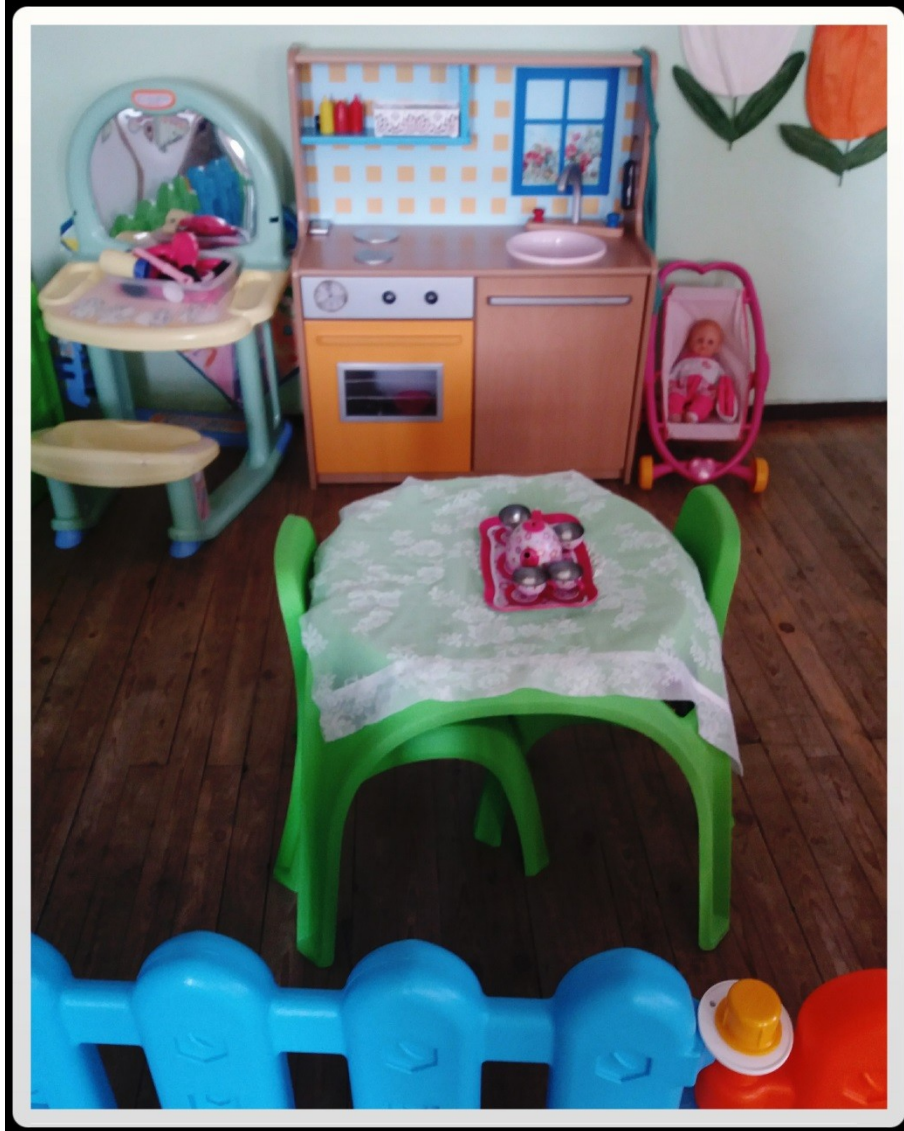
- Ξεκάθαρη οριοθέτηση
- Ικανοποιητικός αριθμός γωνιών
- Ικανοποιητικό μέγεθος
- Σωστή χωροθέτηση (π.χ. οι «ήσυχες γωνιές μακριά από τις θορυβώδεις)
- Περιορισμένος αριθμός παιδιών σε κάθε γωνιά (γωνιά με το οικοδομικό υλικό, η γωνιά γλώσσας/μαθηματικών)
- Οργάνωση των υλικών-προσβασιμότητα
- Συστηματική οργάνωση και τακτοποίηση των γωνιών

Οδηγός Σπουδών Νηπιαγωγού, ΟΕΔΒ (2006)

Δημιουργούμε ενδιαφέρουσες γωνιές που

- Ανταποκρίνονται στις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες των παιδιών
- Εμπλέκουν τα παιδιά και προσελκύουν το ενδιαφέρον τους
- Διαθέτουν ποικιλία υλικών
- Αλλάζουν και εναλλάσσονται σε τακτική βάση

Εκτός από τη διαμόρφωση του χώρου η οποία θα πρέπει να γίνεται από κοινού με τα παιδιά, θα πρέπει **να διαμορφώνονται και οι όροι του παιχνιδιού στις γωνιές**

2. Εξωτερικός Χώρος

Η διαμόρφωση των υπαίθριων χώρων και ο εφοδιασμός σε παιχνίδια, πρέπει να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ολόπλευρης ανάπτυξης των παιδιών.

- **Ο ελεύθερος χώρος**, για αυθόρμητο παιχνίδι ή ομαδικά παιχνίδια ή αθλήματα.
- Η παιδική χαρά
- **Ο χώρος φυτών**, για παρατήρηση της ζωής των φυτών.
- **Παιχνιδότοπος** με κινούμενο εξοπλισμό
- **Η αμμοδόχος**
- **Ήσυχοι φυσικοί χώροι** με καθίσματα

Διαχείριση Διαλείμματος

- Το διάλειμμα, δεν είναι απλώς **χρόνος ανάπαυλας** και **κοινωνικής εκτόνωσης**, αλλά είναι και **χρόνος ελεύθερης επικοινωνίας** των μαθητών και **συλλογικού παιχνιδιού**.
- Προσφέρει ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων που **με λιγότερο από έλεγχο από τους ενήλικες** και πρέπει να διευθετηθούν από τα ίδια τα παιδιά

Δ. Σχεδιασμός ημερήσιου προγράμματος δραστηριοτήτων

- Προσδιορισμός της **μαθησιακής περιοχής**
- Διατύπωση των **διδακτικών στόχων** (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις)
- Σχεδιασμός **δραστηριοτήτων και εργασιών**
- Διαμόρφωση του **χώρου** και συγκέντρωση του **κατάλληλου υποστηρικτικού υλικού**
- Διαχείριση του **χρόνου**

Ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός στηρίζεται στην **παρατήρηση, καταγραφή** και **αξιολόγηση** της μάθησης των παιδιών

Θέσπιση κανόνων και διαδικασιών

Η θέσπιση κανόνων και διαδικασιών αποτελεί σημαντική διάσταση της **διαχείρισης της σχολικής τάξης**, αφού :

- μεταδίδει στους μαθητές **τις προσδοκίες του εκπαιδευτικού**
- παρέχει δομή στους μαθητές και τους βοηθά να **συμμετέχουν ενεργητικά**
- αυξάνει την **ακαδημαϊκή επιτυχία** των μαθητών
- παρέχει μία κατευθυντήρια γραμμή στους μαθητές για **αυτορύθμιση**

1.Καθιέρωση Κανόνων

Από την αρχή της σχολικής χρονιάς ο/η εκπαιδευτικός σε συνεργασία με τους μαθητές τους **συντάσσουν τους κανόνες** όσον αφορά τη συμπεριφορά τους μέσα στην τάξη καθώς και **τις συνέπειες τους**.

(Crawford & Bodine, 1997).

Οι κανόνες πρέπει να είναι σαφείς και να τηρούνται με συνέπεια.

Οι κανόνες έχουν κανόνες

Διαμορφώνονται μαζί με τα παιδιά
(συνεργατικά, συναινετικά).

Τίθενται εξ αρχής.

Τοποθετούνται σε ευδιάκριτη θέση

Οι κανόνες είναι απλοί, σύντομοι και
σαφείς.

Αναφέρω πάντα τη θετική συμπεριφορά
που θέλω να εκδηλωθεί

Καθορίζω της συνέπειες σε περίπτωση
μη τήρησης

Είναι (σχετικά) λίγοι (5-6 κανόνες είναι
αρκετοί).

Θετική διατύπωση

Μύθοι και αλήθειες για τους κανόνες

- Χρειάζεται χρόνος, δεν προλαβαίνεις να «διδάξεις» / ανασκοπήσεις τους κανόνες, γιατί έχεις τόση πράγματα να κάνεις.
- **Όχι!** Οι κανόνες προηγούνται της διδασκαλίας. Η πειθαρχία έρχεται πριν τη διδασκαλία, δηλαδή δεν καθυστερώ να τους καταστήσω σαφείς (αφιερώνω χρόνο στο θέμα της διαχείρισης).

➤ Οι κανόνες είναι γενικές κατευθύνσεις.

➤ **Όχι!** Οι κανόνες Δεν είναι πάντα γενικοί - είναι συγκεκριμένοι

➤ Αν ο εκπαιδευτικός κάνει καλή δουλειά με τους κανόνες στην αρχή της χρονιάς, δεν χρειάζεται να ξανα-ασχοληθεί μ' αυτούς.

➤ **Όχι!** Οι κανόνες επανα-υπενθυμίζονται.

➤ Οι μαθητές αντιπαθούν τους κανόνες της τάξης.

➤ **Όχι.** Οι μαθητές έχουν ανάγκη τους κανόνες, τα όρια, όχι το χάος.

2.Προσδιορισμός διαδικασιών-Ρουτίνες

Οι ρουτίνες είναι επαναλαμβανόμενες δράσεις που συνήθως συμβαίνουν με τον ίδιο ή με παρόμοιο τρόπο κάθε μέρα και σε σχετικά σταθερές χρονικές στιγμές και αποτελούν **προϋπόθεση λειτουργίας του νηπιαγωγείου.**

Ρουτίνες

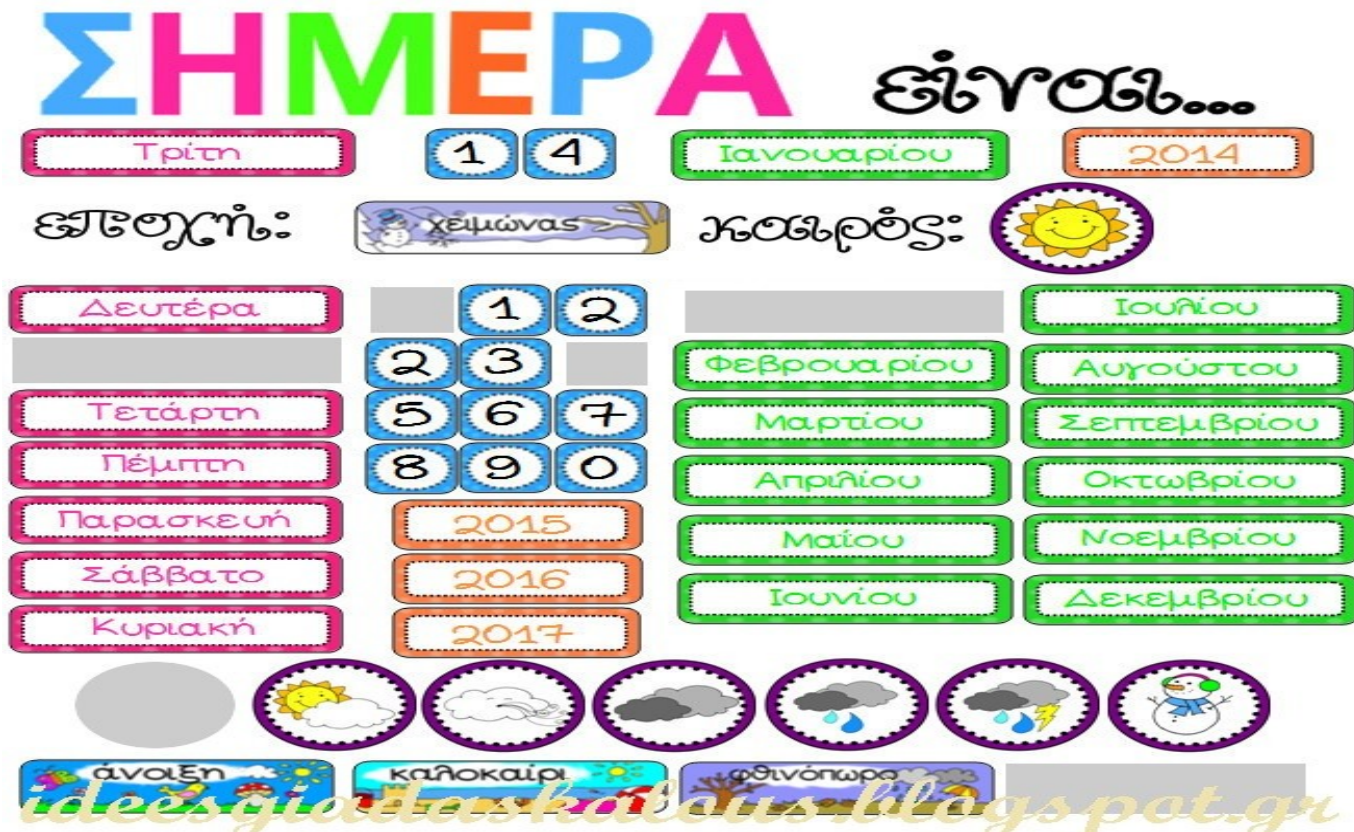
- Η συμπλήρωση του ημερολογίου /καιρού/ παρουσιολογίου
- Το δεκατιανό
- Η τακτοποίηση μετά το παιχνίδι
- Ο δανεισμός βιβλίων κλπ

Η γωνιά της συζήτησης

Οι καθημερινές **ρουτίνες** στη διαχείριση της τάξης οδηγούν σε **σταθερότητα**, ενισχύουν το **αίσθημα της ασφάλειας** του παιδιού στο γνώριμο περιβάλλον της τάξης, **το ηρεμούν** και δεν του προκαλούν απρόσμενες διαταραχές.

Ε. Η συνεργασία σχολείου-οικογένειας

Η επικοινωνία με τους γονείς είναι κρίσιμη για την **πρόληψη προβλημάτων συμπεριφοράς**

Στοχασμός-Αναστοχασμός

- Μπορείτε να καταγράψετε 2 Τεχνικές Πρόληψης, τις οποίες δεν έχω εφαρμόσει στη διδακτική μου πράξη ή δεν έχω εφαρμόσει στον βαθμό που θα έπρεπε και θα τις εφαρμόσω άμεσα στην τάξη μου;

- «Δεν υπάρχουν προτάσεις ή λύσεις που να είναι αποτελεσματικές για όλους τους μαθητές σε όλα τα σχολεία, σε όλες τις τάξεις».

Mialaret G, 2002

**Η διαχείριση τάξης είναι οι τροχοί
στο σχολικό λεωφορείο**

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Ντράικωρς Ρ., (1979). «Διατηρώντας την ισορροπία στην Τάξη. Η μετάβαση από το αυταρχικό στο δημοκρατικό σχολείο». Θυμάρι, Αθήνα
- Οδηγός Νηπιαγωγού, (200), ΥΠΕΠΘ & Π.Ι. Αθήνα
- Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου,(2011). Π.Ι.Αθήνα
- Οδηγός Νηπιαγωγού Αθήνα, Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου, (2014).Π.Ι.Αθήνα
- Χαραλάμπους, Χ. (2017). Διδασκαλία διαδικασιών – ρουτινών για καλύτερη διαχείριση της τάξης.
- http://www.moec.gov.cy/dde/anaptyxi_veltiosi_scholeiou/imerides_seminaria_synedria/2017_03_imerida/5_didaskaleia_diadikasies_routines.pdf
- Γουργιώτου, Ε. Σχεδιασμός και οργάνωση του μαθησιακού περιβάλλοντος στο νηπιαγωγείο
- https://opencourses.uoc.gr/courses/pluginfile.php/14136/mod_resource/content/pdf

Καλή συνέχεια στο έργο σας!
Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας!